

Advies adviescommissie fiscale behandeling
pensioenen

Januari 2004

Inhoud

1. Inleiding

1.1 Algemeen	2
1.2 Afschaffing fiscale facilitatie VUT- en prepensioenregelingen	2
1.3 Opdracht adviescommissie	3

2. Mogelijkheden tot beschikken over het pensioentegoed vanaf en na de pensioeningangsdatum

2.1 Bandbreedte pensioenuitkeringen	4
2.2 Keuze voor geïndexeerd of gelijkblijvend pensioen	5
2.3 Unit-linked pensioenen	6

3. Gelijke behandeling

3.1 Flexibel uittreden parttimers	8
3.2 Aanpassing referentieperiode bij toepassing deeltijdfactor	9

4. Diensttijdafhankelijk nabestaandenpensioen op risicobasis

5. Het criterium 'niet voor verwezenlijking vatbaar'

5.1 Huidige toepassing criterium 'niet voor verwezenlijking vatbaar'	11
5.2 Uitbreiding criterium 'niet voor verwezenlijking vatbaar'	11

Bijlagen

Bijlage 1 Technische informatie bij hoofdstuk 2	14
Bijlage 2 Technische informatie bij hoofdstuk 4	18
Bijlage 3 Technische informatie bij hoofdstuk 5	20

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Dit is het eerste advies van de adviescommissie fiscale behandeling pensioenen. Tijdens de parlementaire behandeling van de Wet fiscale behandeling van pensioenen¹ is besloten tot de instelling van een adviescommissie fiscale behandeling van pensioenen. De adviescommissie kan aan de hand van ontwikkelingen in de praktijk advies uitbrengen aan de verantwoordelijke bewindslieden over ontwikkelingen op pensioengebied die afwijken van de wettelijke normering, maar niettemin van belang zullen zijn voor een verdergaande flexibilisering. De adviescommissie bestaat uit een voorzitter en zes andere leden, die ten minste afkomstig zijn uit kringen van werkgevers, werknemers, pensioenfondsen, levensverzekeringsmaatschappijen en de wetenschap. De installatie van de adviescommissie heeft plaatsgevonden op 27 januari 2003². De samenstelling van de adviescommissie is als volgt (plaatsvervangende leden zijn tussen haakjes vermeld):

prof.dr. L.F. van Muiswinkel	voorzitter
de heer drs. P.J. Beerepoot MRE (plv. dhr. drs. G. Verheij)	werkgeversorganisaties
mevrouw drs. M.E.J. Schuit (plv. dhr. drs. M. Kastelein)	werknemersorganisaties
de heer mr. W.F.E. Klaassen	pensioenfondsen
de heer dr. H.M. Kappelle (plv. dhr. mr. P.J. Kwekel)	levensverzekeringsmaatschappijen
prof. dr. P. Kavelaars	wetenschap
mevrouw mr. drs. M. G. Nicolai	onafhankelijk

De adviescommissie opereert onafhankelijk; hetgeen in dit rapport is weergegeven is de mening van de adviescommissie. De algemene indruk van de adviescommissie is dat de Wet fiscale behandeling van pensioenen goed functioneert. Dit oordeel van de adviescommissie komt voort uit het feit dat slechts mineure knelpunten bij de adviescommissie onder de aandacht zijn gebracht en een aantal van deze knelpunten inmiddels in de uitvoerings sfeer is opgelost.

In dit eerste advies van de adviescommissie wordt per onderdeel waarop wordt geadviseerd het praktische knelpunt weergegeven, gevolgd door het advies van de adviescommissie. Per hoofdstuk is een bijlage toegevoegd, waarin de technische achtergrondinformatie bij de knelpunten wordt weergegeven. Deze bijlagen bevatten een feitelijke weergave van technische achtergrondinformatie. Waar in de bijlagen een mening van de adviescommissie wordt weergegeven, wordt dit vermeld.

1.2 Afschaffing fiscale facilitatie VUT- en prepensioenregelingen

Het advies van de adviescommissie is gebaseerd op de huidige regelgeving met betrekking tot de fiscale behandeling van pensioenen. Op dit terrein is een aantal ingrijpende wijzigingen voorgesteld. Bij het belastingplan 2004 was in eerste instantie de afschaffing opgenomen van de fiscale facilitatie

---

¹ Stb. 1999, 211.

van pensioenen die gericht zijn op ingang van het pensioen vóór het bereiken van de leeftijd van 65 jaar. Naar aanleiding van het principeakkoord dat kabinet en sociale partners op 14 oktober jl. hebben bereikt zijn deze maatregelen verwijderd uit het belastingplan 2004. De maatregelen worden aangehouden met het oog op nader overleg tussen het kabinet en sociale partners. Inzet van dit overleg is vóór 1 april 2004 overeenstemming te bereiken over het per 1 januari 2006 in te voeren stelsel, alsmede eventuele overgangsregelingen. De adviescommissie is van mening dat het op korte termijn afschaffen van de fiscale facilitering van VUT- en prepensioenregelingen de flexibiliteit van pensioenen niet bevordert. De in het belastingplan 2004 oorspronkelijk voorgestelde beperkingen in het Witteveen kader maken dat fiscaal gefacilieerde pensionering vóór het bereiken van de leeftijd van 65 jaar met 70% van het laatstverdiende loon niet meer haalbaar is. De wijzigingen van het Witteveen kader betekenen een belemmering van de individuele keuzemogelijkheden met betrekking tot pensioenen. De adviescommissie benadrukt dat het kabinet en sociale partners gezien het maatschappelijk belang van pensioenen bij de vormgeving van deze maatregelen en de overgangsmaatregelen een grote mate van zorgvuldigheid moeten betrachten. De adviescommissie zou het op prijs stellen als zij in de gelegenheid wordt gesteld om in een zo vroeg mogelijk stadium te adviseren over het per 1 januari 2006 in te voeren stelsel.

1.3 Opdracht adviescommissie

De opdracht van de adviescommissie fiscale behandeling pensioenen is bij wet vastgelegd³. De commissie adviseert over elementen van pensioenregelingen die weliswaar afwijken van het overigens in of krachtens het Witteveen kader bepaalde maar niettemin van belang zijn voor een verdergaande flexibilisering van pensioenen, waarbij acht wordt geslagen op het beginsel van budgettaire neutraliteit.

De eerste aanbeveling van de adviescommissie ziet op de reikwijdte van de opdracht. De adviescommissie adviseert de minister de (wettelijke) opdracht van de adviescommissie uit te breiden. De adviescommissie is van mening dat zij een waardevoller advies kan geven wanneer zij alle fiscale aspecten van pensioenen in ogenschouw zou kunnen nemen, ook wanneer dit niet op de flexibiliteit (en individualiteit) ziet. Advisering over de fiscale behandeling van derde pijler oudedagsvoorzieningen zou tevens kunnen worden toegevoegd aan de opdracht, voor zover de derde pijler oudedagsvoorziening samenhangt met de tweede pijler voorziening. Hierbij wordt acht geslagen op de verschillen tussen tweede en derde pijler voorzieningen. De opdracht van de adviescommissie zou met deze toevoeging luiden: 'adviseren over de fiscale aspecten van pensioenen en daarmee samenhangende lijfrentevoorzieningen'. In plaats van de voorwaarde dat acht moet worden geslagen op het beginsel van budgettaire neutraliteit zou kunnen worden opgenomen dat de adviezen 'nagenoeg budgettair neutraal' zijn.

Advies 1. De adviescommissie adviseert het aanpassen van de opdracht van de adviescommissie naar: 'advisering over de fiscale aspecten van pensioenen en de daarmee samenhangende lijfrentevoorzieningen'. De adviezen moeten nagenoeg budgettair neutraal uitgevoerd kunnen worden.

---

² Staatscourant 20 maart 2003, nr. 56, p. 21.

2. Flexibiliteit in de uitkeringsfase

2.1 Bandbreedte pensioenuitkeringen

2.1.1 Aanleiding

De adviescommissie is van mening dat in de uitkeringsfase van pensioenen meer flexibiliteit gewenst is. In dit hoofdstuk wordt een aantal mogelijkheden om deze flexibiliteit te bevorderen uitgewerkt. Extra flexibiliteit in de uitkeringsfase kan vormgegeven worden door de eis dat de variatie in pensioenuitkeringen niet uit mag gaan boven de bandbreedte 100:75, aan te passen. Aanpassing van de bandbreedte is onder andere bezien om te onderzoeken of de gevolgen van het AOW-gat 2015 hiermee kunnen worden opgevangen. Met ingang van het jaar 2015 vervalt de toeslag die een AOW-rechthebbende met een jongere partner ontvangt tot het moment dat de partner 65 jaar wordt. In veel pensioenregelingen is rekening gehouden met een AOW die hoger is dan de enkelvoudige AOW. Dat betekent dat het ontbreken van de toeslag voor de jongere partner een tijdelijke daling in het beoogde pensioeninkomen oplevert.

Of de huidige bandbreedte voldoende ruimte biedt om het AOW-gat 2015 op te kunnen vangen, is primair afhankelijk van de hoogte van het pensioen. Het AOW-gat bedraagt (op basis van cijfers 2004) maximaal € 8.028 per jaar. Bij een modaal inkomen zal het wel mogelijk zijn om een deel van het AOW-gat te dichten, maar dit AOW-gat zal alleen bij hogere inkomens volledig kunnen worden gedicht.

2.1.2 Aanpassing bandbreedte

De adviescommissie is van mening dat een bandbreedte van 100:70 beter aansluit bij de praktijk. De adviescommissie verwacht dat het gebruik van de mogelijkheid om een bandbreedte aan te brengen in de toekomst zal toenemen. Voor het antwoord op de vraag in welke mate een vergroting van de toegestane bandbreedte mogelijk is, blijven de in het rapport van de commissie Witteveen genoemde aspecten (voorkomen dat het vervroegen van de pensioenuitkeringen ertoe leidt dat in zekere zin sprake is van een (gefaseerde) afkoop of dat het pensioengeld spoedig wordt verbruikt, zodat het beroep op inkomensafhankelijke overheidsvoorzieningen toeneemt) van belang. In ieder geval bij lage en middelhoge pensioenen is een effect op het beroep op overheidsvoorzieningen onvermijdelijk. Bij een werknemer met een gemiddeld pensioen van € 20.625 (70% van modaal inkomen in 2004) kan het pensioen – afhankelijk van het aantal jaren waarin een hogere uitkering nodig is – in de jaren waarin ter compensatie van dit hogere pensioen genoeg moet worden genomen met een lager pensioen in de buurt komen van het bijstandsniveau. Bij een vergroting van de bandbreedte neemt bij dit pensioen de kans dat in die jaren een beroep kan worden gedaan op overheidsvoorzieningen toe. Gelet op het feit dat op dit moment weinig gebruik wordt gemaakt van de in verscheidene pensioenregelingen opgenomen mogelijkheid tot het variabiliseren van uitkeringen en het niet mogelijk is als gevolg van het gebruik van de bandbreedte onder het niveau van de opgebouwde AOW-uitkering te komen, zal het hogere beroep op de overheidsvoorzieningen dat eventueel zou kunnen

---

³ Artikel 19e Wet op de loonbelasting 1964.

optreden bij de voorgestelde (beperkte) aanpassing van de maximaal toegestane bandbreedte naar verwachting echter te verwaarlozen zijn.

Advies 2. De adviescommissie adviseert een aanpassing van de maximaal toegestane bandbreedte in pensioenuitkeringen naar 100:70. De keuze voor de omvang van de bandbreedte kan gedurende de looptijd van de pensioenuitkeringen worden gewijzigd.

2.2 Keuze voor geïndexeerd of gelijkblijvend pensioen

2.2.1 Inleiding

Op pensioeningangsdatum zou (uitgaande van dezelfde contante waarde van het pensioen) de keuze geboden kunnen worden tussen een geïndexeerd pensioen (dat daardoor in eerste instantie lager is) en een gelijkblijvend pensioen (dat daardoor in eerste instantie hoger is). Deze mogelijkheid zal zich vooral voordoen bij verzekerde regelingen.

2.2.2 Uitbreidingen fiscale mogelijkheden omzetting indexatierecht

De adviescommissie adviseert de minister binnen de fiscaliteit voor elke deelnemer het mogelijk te maken om de contante waarde van zijn pensioenaanspraken (ongeacht of deze op dat moment nominaal zijn of geïndexeerd) naar keuze te gebruiken om een nominaal of een geïndexeerd pensioen aan te kopen. Of van deze mogelijkheid daadwerkelijk door de individuele werknemer gebruik kan worden gemaakt (en onder welke voorwaarden) is afhankelijk van de pensioenregeling. De variatie in de pensioenuitkeringen die hieruit voortvloeit zou uit mogen gaan buiten de bandbreedte 100:70. Deze mogelijkheden zouden in regelgeving moeten worden opgenomen. De mogelijkheden tot omzetting van een indexatierecht zoals hierboven weergegeven, zouden moeten gelden voor alle pensioenvormen behalve arbeidsongeschiktheidspensioen. Deze mogelijkheden lijken naar het oordeel van de adviescommissie namelijk niet passend bij arbeidsongeschiktheidspensioen. Bij arbeidsongeschiktheidspensioen is de omvang van het pensioen afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De uitkeringen worden verstrekt tot het tijdstip waarop de werknemer weer arbeidsgeschikt wordt verklaard of de pensioenleeftijd voor het ouderdomspensioen bereikt. Eventueel zou wel in samenhang met het percentage arbeidsongeschiktheid, de mogelijkheid gegeven kunnen worden om enige variatie in de hoogte van de uitkeringen aan te brengen.

Advies 3. De adviescommissie adviseert de minister binnen de fiscaliteit voor elke deelnemer het mogelijk te maken om de contante waarde van zijn pensioenaanspraken (ongeacht of deze op dat moment nominaal zijn of geïndexeerd) naar keuze te gebruiken voor een nominaal of een geïndexeerd pensioen.

2.3 Unit-linked pensioenen

2.3.1 Unit-linked producten

Bij unit-linked producten luiden de uitkeringen in de uitkeringsfase weliswaar in geld maar zij zijn niet vast. De uitkering wordt afgeleid van de tegenwaarde van een bij ingang vastgesteld aantal beleggingseenheden (de hoogte is afhankelijk van de waarde van de beleggingseenheden). Het aantal beleggingseenheden waarvan de periodieke uitkering wordt afgeleid is constant, de feitelijke uitkering in geld fluctueert aan de hand van de onderliggende waarde van de beleggingseenheden. Het voordeel van een dergelijke uitkeringsvorm is dat hij ook na ingang van het pensioen winstdelend is. In principe wordt bij traditionele pensioenen de hoogte van het pensioen (los van eventuele indexatie) op de pensioeningangsdatum voor de gehele looptijd vastgesteld aan de hand van de op dat moment geldende rente. Vooral in perioden met een lage rente wordt dit als onaantrekkelijk ervaren, zeker indien de rente naderhand weer gaat stijgen. De koopkracht van de pensioenen wordt hierdoor uitgehold. Unit-linked producten worden al enige tijd op de markt aangeboden. De Belastingdienst is van mening dat unit-linked pensioenen die onder de Witteveen-overgangsregeling vallen (op 1 juni 1999 bestaande pensioenregeling, mits deze nadien niet op meer dan ondergeschikte punten is of wordt aangepast) wel fiscaal aanvaardbaar zijn. Unit-linkedpensioenen die na 1 juni 1999 zijn afgesloten zijn in principe niet fiscaal aanvaardbaar. De adviescommissie acht het van belang dat ruim vóór 1 juni 2004 (datum aflopen overgangsrecht Witteveen) duidelijkheid bestaat over de randvoorwaarden waaronder unit-linked pensioenen zijn toegestaan. Dit probleem speelt alleen bij verzekerde regelingen.

2.3.2 Randvoorwaarden aan unit-linked pensioenen

Advies 4. De adviescommissie is van mening dat naast de mogelijkheid om ingegane pensioenen op de traditionele manier te verzekeren, fiscaal de mogelijkheid geboden zou moeten worden om ingegane pensioenen onder nader te stellen randvoorwaarden te verzekeren op unit-linked basis. Tevens is de adviescommissie van mening dat de nieuwe pensioenwet het verzekeren van pensioenen op unit-linked basis niet onmogelijk zou moeten maken. De adviescommissie stelt voor dat bij unit-linked pensioen de hierna te behandelen randvoorwaarden worden gesteld.

2.3.3 Actuariële aspecten

In verzekeringstechnisch opzicht verschillen unit-linked pensioenen in de uitkeringsfase niet van traditionele pensioenen. Net als bij traditionele pensioenen wordt bij de bepaling van de hoogte van het pensioen rekening gehouden met interest, sterfte, kosten en de gekozen nabestaandenvoorziening. Dit betekent onder meer dat er (gedeeltelijke) vrijval van de voorziening verzekeringsverplichting dient plaats te vinden bij overlijden van de pensioengerechtigde, waarbij de langstlevende partner niet meedeelt in de sterftewinst die de maatschappij ter zake van het overlijden boekt.

Bij ingang van het unit-linked pensioen zal in eerste instantie de hoogte van het pensioen op exact dezelfde wijze moeten worden berekend als bij een traditioneel pensioen. Het beschikbare

doelvermogen in euro's wordt aan de hand van de normale door de desbetreffende verzekeraar gehanteerde tarieven omgezet in een levenslang ouderdomspensioen eventueel in combinatie met een nabestaandenpensioen. Vervolgens wordt de uitkering die uit deze berekening voortvloeit niet uitgedrukt in euro's, maar in een aantal beleggingseenheden met een nominale waarde van €1. Deze waarde wordt aan de hand van de uitgekeerde bedragen en het gemaakte rendement jaarlijks herrekend. Wordt meer rendement gemaakt dan waarmee op ingangsdatum rekening is gehouden dan zal de koers van de beleggingseenheden stijgen, wordt minder rendement gemaakt dan zal de koers dalen. Het aantal beleggingseenheden blijft echter constant. Op deze wijze wordt bewerkstelligd dat sprake is van een verzekeringstechnisch verantwoorde periodieke uitkering met alleen een voortgezette winstdeling na ingang.

2.3.4 Beleggingsmix

Pensioen is een oudedags- en nabestaandenvoorziening en kent derhalve een verzorgingskarakter. Ook een unit-linked pensioen zal blijvend dit verzorgingskarakter moeten kennen. Daartoe zal ook het unit-linked pensioen moeten voldoen aan de voorwaarden zoals geformuleerd in artikel 9b PSW dat sprake moet zijn van solide beleggingen, of wat daarvoor dan ook in de plaats komt in de Pensioenwet. Eventueel zou hieraan nog kunnen worden toegevoegd dat in ieder geval geen sprake is van solide beleggingen indien niet ten minste een x % is belegd in vastrentende waarde.

2.3.5 Voorlichting

Een unit-linked pensioen biedt de pensioengerechtigde het voordeel van de kans op een hoger rendement. Daar tegenover staat natuurlijk een risico dat de uitkeringen per saldo lager zullen worden. De pensioengerechtigde zal dus weloverwogen en welbewust de keuze voor een unit-linked pensioen moeten maken. Hij zal in de offertefase dan ook zodanig moeten worden geïnformeerd dat hij daartoe is staat is. Teneinde een juiste vergelijking met een traditioneel pensioen te kunnen maken, zal de offerte voor een unit-linked pensioen gebaseerd moeten zijn op dezelfde uitgangspunten (met name de gehanteerde rekenrente) als de uitgangspunten in een offerte voor een traditioneel pensioen. Daarnaast zal de pensioengerechtigde alle informatie dienen te krijgen die bij beleggingsverzekeringen is voorgeschreven, zoals de financiële bijsluiter. Tevens zou overwogen kunnen worden om voor dergelijke producten voor te schrijven dat alvorens de keuze wordt gemaakt voor een unit-linked pensioen er een beleggingsprofiel van de desbetreffende pensioengerechtigde wordt gemaakt, aan de hand waarvan de beleggingskeuze kan worden getoetst.

3. Gelijke behandeling

3.1 Flexibel uittreden part-timers

In het derde lid van art. 10b van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965 is bepaald dat een loonsverlaging voor het bepalen van het pensioengevend loon buiten beschouwing mag blijven, als deze loonsverlaging het gevolg is van (a) het aanvaarden van een deeltijdfunctie die ten minste 50% van een voltijdfunctie belooft of (b) het terugtreden naar een lager gekwalificeerde functie (demotie), in de periode van tien jaren direct voorafgaande aan de in de pensioenregeling vastgestelde ingangsdatum. Een werknemer mag zijn pensioenopbouw in de hierboven beschreven varianten voortzetten op basis van het oorspronkelijke salaris. Deze bepaling is bedoeld om werknemers langer - in deeltijd of in een lager gekwalificeerde functie - aan het werk te houden zonder nadelige consequenties voor hun pensioenopbouw. Met betrekking tot de situatie waarin de werknemer terugtreedt naar een lager gekwalificeerde functie stelt de adviescommissie geen wijzigingen voor. Met betrekking tot de gevolgen van een loonsverlaging bij het aanvaarden van een deeltijdfunctie merkt de commissie het volgende op. Voorwaarde bij het aanvaarden van een deeltijdfunctie is dat de werknemer ten minste 50% van een voltijdfunctie blijft werken. Een werknemer die reeds 50% (of minder) werkt, kan van deze bepaling geen gebruik maken. Een werknemer die 60% of 80% werkt, zal ten minste 50% moeten blijven werken. De eis dat de deeltijdfunctie ten minste 50% van de voltijdfunctie moet belopen, kan derhalve een beperkende werking hebben ten aanzien van de flexibele uittredingsmogelijkheden van deeltijdwerknemers. Gelet op het feit dat het werken in een deeltijdfunctie veelvuldig in onze maatschappij voorkomt (en vermoedelijk in de toekomst nog meer zal toenemen) is de adviescommissie van mening dat de mogelijkheid zou moeten worden gecreëerd om ongewijzigde voortzetting van de pensioenregeling ook voor deeltijders (die niet aan deze eis voldoen) mogelijk te maken. De adviescommissie adviseert de minister de eis dat de deeltijdfunctie voor de toepassing van deze regeling ten minste 50% van een voltijdfunctie belooft aan te passen tot de eis dat de deeltijdfunctie ten minste 50% moet belopen van de omvang van het dienstverband in de onmiddellijk daaraan voorafgaande periode. Dit leidt er bijvoorbeeld toe dat iemand met een twintig procent dienstverband ten minste tien procent moet blijven werken om voor de bepaling van het pensioengevend loon de loonsverlaging buiten beschouwing te laten. Inbouw van een anti-misbruik bepaling wordt hierbij wel noodzakelijk geacht. Zo zou de voorwaarde gesteld kunnen worden dat per werknemer slechts éénmaal rekening mag worden gehouden met het verlagen van de mate waarin men in deeltijd werkt.

Advies 5. De adviescommissie adviseert de minister de eis dat de deeltijdfunctie voor de toepassing van het derde lid van art. 10b van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965 ten minste 50% van een voltijdfunctie belooft aan te passen tot de eis dat de deeltijdfunctie ten minste 50% moet belopen van de omvang van het dienstverband in de onmiddellijk daaraan voorafgaande periode.

3.2 Aanpassing referentieperiode bij toepassing deeltijdfactor

Bepaalde periodes van verlof kunnen als dienstjaren meetellen voor de pensioenopbouw⁴. Wanneer op het moment voorafgaand aan de periode van verlof in deeltijd is gewerkt, wordt over de verlofperiode dezelfde deeltijdfactor gebruikt om de mogelijkheden voor pensioenopbouw te bepalen. Bij de opbouw van pensioen kort nadat de pensioengerechtigde is overgegaan van voltijdarbeid naar deeltijdarbeid wordt hierdoor geen rekening gehouden met het feit dat eerder voltijds is gewerkt. Dit kan nadelig uitwerken voor de pensioenopbouw wanneer in een periode van deeltijdarbeid een periode van langdurig verlof valt. De adviescommissie is van mening dat het mogelijk zou moeten zijn om in plaats van de deeltijdfactor die wordt toegepast op het moment voorafgaand aan de periode van verlof, het gemiddelde van de in de voorafgaande periode gehanteerde deeltijdfactoren toe te passen. Hierdoor kunnen wanneer een periode van verlof start in een periode waarin in deeltijd wordt gewerkt, de nadelige gevolgen voor de pensioenopbouw worden beperkt. Op deze manier kan rekening worden gehouden met een levensloop waarin arbeid en zorgtaken worden gecombineerd. Door uit te gaan van het gemiddelde van de deeltijdfactoren over een langere periode wordt het verband met het verrichten van arbeid dat bij pensioenopbouw vereist is niet losgelaten. Onderstaand wordt een methode om het gemiddelde deeltijdpercentage te berekenen uitgewerkt met een voorbeeld.

Voorbeeld: Wanneer iemand met verlof gaat in een periode waarin voor 50% wordt gewerkt is de deeltijdfactor in de maand voorafgaand aan de verlofperiode een half. Ervan uitgaande dat deze persoon een jaar lang 50% heeft gewerkt en vóór deze periode negen jaar voltijds heeft gewerkt zou de gemiddelde deeltijdfactor $(9 \cdot 1,0 + 1 \cdot 0,5) / 10 = 0,95$ bedragen.

Advies 6. De adviescommissie adviseert de minister de mogelijkheid te bieden om uit te gaan van de gemiddelde deeltijdfactor wanneer de voorafgaand aan de periode van verlof gehanteerde deeltijdfactor lager is dan het gemiddelde van de deeltijdfactoren in de voorafgaande periode.

---

⁴ artikel 10a Uitvoeringsbesluit LB.

4. Diensttijdafhankelijk nabestaandenpensioen op risicobasis

Nabestaandenpensioen op risicobasis

De opbouw van nabestaanden- en wezenpensioen (hierna: nabestaandenpensioen) is afhankelijk van de diensttijd van de deelnemer. De opbouw kan plaatsvinden op kapitaalsbasis dan wel op risicobasis (de opbouw van wezenpensioen vindt vrijwel altijd plaats op risicobasis). In de praktijk blijkt dat nabestaandenpensioen steeds vaker (deels) wordt verzekerd op risicobasis in plaats van op opbouwbasis. Het betreft dan het deel van de pensioenaanspraak dat recht geeft op een nabestaandenpensioen bij overlijden van de deelnemer vóór de pensioeningangsdatum. Deze wijze van verzekeren hangt mede samen met de invoering van artikel 2b van de Pensioen en spaarfondsenwet (hierna: PSW). In dat artikel is bepaald dat een pensioenregeling waarin een recht op nabestaandenpensioen voor gehuwden is opgenomen (ongeacht de burgerlijke staat) gelijkwaardige keuzemogelijkheden moet bevatten tussen nabestaandenpensioen en een hoger of eerder ingaand ouderdompensioen. Artikel 2b PSW is niet van toepassing op een op risicobasis verzekerd nabestaandenpensioen omdat een nabestaandenpensioen op risicobasis geen kapitaalwaarde heeft. Hierdoor wordt een nabestaandenpensioen op risicobasis steeds meer toegepast. De staatssecretaris van Financiën heeft bij beleidsbesluit⁵ vastgelegd dat alle in dienstbetrekking in Nederland doorgebrachte dienstjaren in aanmerking genomen kunnen worden voor de bepaling van de hoogte van het nabestaandenpensioen. Hiervoor moet echter wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Het nadeel van deze werkwijze voor de praktijk is evenwel dat het aantonen dat aan de voorwaarden is voldaan administratieve lasten met zich brengt. De adviescommissie is van mening dat gebruikmaking van diensttijdafhankelijk nabestaandenpensioen op risicobasis, zonder de in het beleidsbesluit genoemde voorwaarden, mogelijk zou moeten zijn. Het maximale budgettaire beslag van dit voorstel wordt geraamd op circa € 28 mln in de eerste jaren na inwerkingtreding (uitgaande van een maximaal gebruik in alle regelingen in Nederland hetgeen volstrekt hypothetisch is; feitelijk verwacht de adviescommissie nauwelijks enig budgettair effect). Het budgettaire beslag bestaat uit twee onderdelen: belastingderving door de aftrekbaarheid van extra pensioenpremies en extra belastingopbrengst doordat de extra uitkeringen belast zijn. Op de korte termijn zullen de extra belastingopbrengsten slechts in beperkte mate optreden. De belastingderving door hogere pensioenpremies zullen zich echter onmiddellijk na inwerkingtreding voordoen.

Advies 7. De adviescommissie adviseert de minister bij wettelijke bepaling gebruikmaking van diensttijdafhankelijk nabestaandenpensioen op risicobasis, zonder het stellen van de in het beleidsbesluit genoemde voorwaarden, mogelijk te maken.

---

⁵ Besluit van 9 augustus 2001, nr. RTB 2001/2390.

5. Het criterium 'niet voor verwezenlijking vatbaar'

5.1 Huidige toepassing criterium 'niet voor verwezenlijking vatbaar'

Een pensioenregeling wordt op grond van artikel 19b Wet op de loonbelasting 1964 onder andere niet meer als een zuivere regeling aangemerkt wanneer een aanspraak ingevolge een pensioenregeling waarvan als verzekeraar een eigen-beheerlichaam optreedt wordt prijsgegeven (eerste lid, onderdeel c). In de parlementaire behandeling is vermeld dat de invoering van deze bepaling er toe strekt om oneigenlijke handelingen met aanspraken die zijn verzekerd bij een eigen pensioenlichaam of werkmaatschappij tegen te gaan. De toevoeging "behoudens voor zover de aanspraak niet voor verwezenlijking vatbaar is" voorkomt dat alsnog de gehele waarde van de aanspraak in de belastingheffing wordt betrokken als om zakelijke redenen in bijzondere situaties, zoals faillissement, surséance van betaling of schuldsanering, afgezien wordt van aanspraken. Aangezien in deze situaties de aanspraken feitelijk geen waarde hebben en er dus ook geen sprake kan zijn van oneigenlijke handelingen met betrekking tot deze aanspraken, zou het niet redelijk zijn toch de gehele aanspraak te belasten. In de bijzondere situaties die door de wetgever zijn genoemd, is het voortbestaan van het lichaam waarbij de aanspraken zijn ondergebracht, in het geding. Door het afzien van aanspraken in deze situaties buiten de heffing te laten kan het lichaam blijven voortbestaan.

Uit het bovenstaande blijkt dat de directeur-grootaandeelhouder af mag zien voor het niet voor verwezenlijking vatbare deel. Vervolgens kunnen twee lijnen gevolgd worden:

1. De BV moet de toegezegde uitkeringen blijven betalen (d.w.z. zonder verlaging van het bedrag van de uitkering). Daardoor zal de reserve sneller opgebruikt zijn. De mogelijkheid bestaat immers dat de financiële positie van de BV zich herstelt.
2. Het levenslange ouderdomspensioen kan worden afgestemd op het lagere beschikbare bedrag, dat na afzien overblijft. De levenslange uitkeringen worden dan navenant lager. De bedoeling van een pensioen is dat een inkomensvoorziening voor de rest van het leven wordt geboden. Hierin kan worden voorzien door het lichaam (levenslang) lagere uitkering te laten doen.

Advies 8. De adviescommissie is van mening dat expliciet geregeld moet worden dat beide lijnen gevolgd zouden kunnen worden. Bij de tweede lijn is hiervoor vereist dat dit expliciet wordt toegestaan.

5.2 Uitbreiding criterium 'niet voor verwezenlijking vatbaar'

De adviescommissie is van mening dat het criterium 'niet voor verwezenlijking vatbaar' ook zou moeten gelden voor situaties waarbij er op grond van actuariële berekeningen evident te weinig aanwezig is om de uitkeringen te doen (terwijl geen sprake is van de in de wetsgeschiedenis genoemde bijzondere situaties). Of er evident te weinig aanwezig is om de overeengekomen

uitkeringen te doen, zou beoordeeld kunnen worden door de actuariële waarde van de tegoeden in het lichaam te bepalen. Wanneer het op grond van deze waarde niet meer mogelijk is om bijvoorbeeld 75% of meer van de overeengekomen uitkeringen te doen, zou het mogelijk moeten zijn een deel van de aanspraken prijs te geven zonder de gehele aanspraak te belasten. Dit resulteert in een extra invulling van het criterium 'niet voor verwezenlijking vatbaar'. De toets van de actuariële waarde zou op verzoek kunnen plaatsvinden om te voorkomen dat door een verplichte jaarlijkse toets van de actuariële waarde de administratieve lasten toenemen. De adviescommissie is van mening dat oneigenlijk gebruik van deze regeling moet worden tegengaan. Hiervoor moet geregeld worden dat de uitkeringen verhoogd worden als er door welke oorzaak dan ook op enig moment de financiële middelen weer in overeenstemming zijn met de hoogte van de pensioenverplichting.

Advies 9. De adviescommissie adviseert het opnemen van een extra invulling van het criterium 'niet voor verwezenlijking vatbaar' wanneer minder dan 75% van de vastgestelde pensioenuitkeringen zouden kunnen worden genoten op grond van een actuariële toets van de waarde. Oneigenlijk gebruik van deze regeling zou moeten worden tegengegaan door een bepaling op te nemen op grond waarvan weer de oorspronkelijk vastgestelde uitkeringen gedaan moeten worden wanneer de financiële middelen weer in overeenstemming zijn met de hoogte van de pensioenverplichting.

Bijlage 1 Technische informatie bij hoofdstuk 2

Bij hoofdstuk 2.1

Bandbreedte

In de hoogte van pensioenuitkeringen is variatie mogelijk, maar de laagste uitkering mag niet minder bedragen dan 75% van de hoogste uitkering (de zogenoemde 100:75 bandbreedte). Deze bandbreedte is opgenomen naar aanleiding van een onderdeel van het rapport van de werkgroep fiscaal behandeling pensioenen (commissie Witteveen). Op grond van de in de praktijk levende wens om wat meer variabilisering in de pensioenuitkeringen mogelijk te maken (omdat in de eerste jaren na pensionering doorgaans meer middelen nodig zijn) wordt in het rapport van de commissie Witteveen voorgesteld om niet strikt vast te houden aan het gelijkmatige karakter van de pensioenuitkeringen. Volgens het rapport van de commissie Witteveen dient de variatie echter niet uit te gaan boven een zekere marge, aangezien voorkomen moet worden dat het vervroegen van de pensioenuitkeringen ertoe leidt dat in zekere zin sprake is van een (gefaseerde) afkoop of dat het pensioengeld spoedig wordt verbruikt en men dan vervolgens is aangewezen op ondersteuning door de overheid (bijstand/zorgvoorzieningen) omdat de nodige middelen van bestaan niet meer aanwezig zijn. Om die reden wordt in het rapport van de commissie Witteveen voorgesteld om voor het aanvullend pensioen een hoog-laagverhouding van 100:75 toe te staan. De strekking van de thans in artikel 18d, eerste lid, onderdeel b, van de Wet op de Loonbelasting 1964 opgenomen bandbreedte is ruimer dan in het rapport van de commissie Witteveen wordt voorgesteld, aangezien de in de Wet opgenomen bandbreedte niet alleen voor het aanvullend pensioen geldt, maar voor het totale pensioen (inclusief AOW)⁶.

Mogelijkheden tot aanpassing bandbreedte

De mogelijkheid tot het variabiliseren van uitkeringen is in verscheidene pensioenregelingen opgenomen. In de praktijk blijkt dat van deze mogelijkheden op dit moment weinig gebruik wordt gemaakt. Het is niet duidelijk waarom dit het geval is. Dit zou te maken kunnen hebben met het feit dat de duur en mate van de variabiliteit bij aanvang van de pensioenuitkeringen moet worden vastgesteld en het feit dat VUT- en prepensioenregelingen niet in de variatie (kunnen) worden meegenomen. De mogelijkheid van variabilisering wordt waarschijnlijk over het algemeen niet onder de aandacht gebracht. Het huidige beperkte gebruik van deze mogelijkheden hoeft naar de mening van de adviescommissie geen argument te zijn om aanpassing van de mogelijkheden niet te bezien.

---

⁶ Artikel 18a, achtste lid, Wet op de loonbelasting 1964.

Bij hoofdstuk 2.2

Fiscaal toegepaste/toegestane⁷ indexatie

In het rapport van de commissie Witteveen wordt opgemerkt dat het gebruikelijk is in pensioenregelingen om pensioenuitkeringen aan de loon- en prijsontwikkeling aan te passen. Onder loonontwikkeling wordt in dit verband algemene loonontwikkeling verstaan. De elementen waarmee de 100%-norm mag worden overschreden, waaronder de indexering, zijn in de Wet op de loonbelasting 1964 limitatief opgesomd⁸. Het omzetten van de indexering in een eenmalige afstorting kan onder deze limitatieve opsomming niet worden begrepen. Daarnaast maakt de indexatie indien onvoorwaardelijk toegezegd deel uit van de pensioentoezegging, hetgeen betekent dat zij niet afgekocht mag worden. Hierbij is van belang dat momenteel in de praktijk slechts sprake is van een voor alle deelnemers in een pensioenregeling geïndexeerd pensioen dan wel van een voor alle deelnemers gelijkblijvend pensioen. Er is geen individuele keuzemogelijkheid voor de deelnemer om zelf te kiezen of hij een in eerste instantie lager pensioen wil hebben dat jaarlijks stijgt of een in eerste instantie hoger, maar nominaal gelijkblijvend pensioen.

De Belastingdienst heeft in een beleidsbesluit opgenomen dat wijzigingen van de uitvoering van de pensioenregeling na het einde van de tegenwoordige dienstbetrekking fiscaal geen bezwaar ontmoeten onder de voorwaarde dat ze niet in strijd komen met de wettelijke voorwaarden en grenzen⁹. Een van de in dit beleidsbesluit opgenomen mogelijke wijzigingen van de uitvoering is het (gedeeltelijk) omzetten van een indexatierecht in een hogere aanvangsuitkering. In het beleidsbesluit wordt verder aangegeven dat het pensioen na de omzetting moet blijven binnen de wettelijke grenzen. Voor ouderdomspensioen betekent dit dat het na de omzetting dient te blijven binnen de grenzen van artikel 18a, eerste, tweede, derde en zevende lid, van de Wet LB. In geval van een nabestaandenpensioen moet het aldus verhoogde pensioen blijven binnen de grenzen van artikel 18b, eerste, tweede, derde en zevende lid, van de Wet LB.

Bij hoofdstuk 2.3

Unit-linked lijfrenten

Voor unit-linked lijfrenten is bij de wet Vervolgwijzigingen in samenhang met de belastingherziening 2001 een delegatiegrondslag opgenomen in de Wet inkomstenbelasting 2001 die het (wettelijk) mogelijk maakt, wanneer wordt voldaan aan bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels, de uitkeringen van ingegane lijfrenten niet in geld, maar in beleggingseenheden uit te drukken¹⁰. Bij de te stellen randvoorwaarden wordt door de Belastingdienst onder andere gedacht aan voorwaarden die

---

⁷ Bijlage bij de brief van 16 januari 1996 aan de Voorzitters van de Vaste Commissie voor Financiën en de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (kenmerk: WDB96/11M).

⁸ Artikel 18d Wet op de loonbelasting 1964.

⁹ Besluit van 29 augustus 2003, nr. CPP2003/530M.

¹⁰ Artikel 1.7, derde lid, Wet IB 2001.

moeten bewerkstelligen dat (a) het jaarlijkse rendement waarmee gerekend wordt enigszins reëel is, (b) wordt gewerkt met een 'herrekentijdvak' waarna de hoogte van de termijnen in geld wordt herberekend op basis van de dan geldende actuele beleggingswaarde en dat (c) wanneer tevens nabestaandenlijfrenten zijn meeverzekerd bij de hoogte van de uitkeringen rekening moet worden gehouden met het feit dat het kapitaal ook dient ter dekking van de gevolgen van overlijden van de verzekeringnemer. Over deze voorwaarden vindt op dit moment overleg plaats tussen de aanbieders van deze producten en de Belastingdienst.

Unit-linked pensioenen

De hierboven beschreven ontwikkelingen bij unit-linked lijfrenten kunnen een reden zijn om unit-linked pensioenen ook fiscaal toe te staan. Sinds de Brede herwaardering I zijn lijfrenten fiscaal nog slechts gefacilieerd indien sprake is van een zogenoemde echte onderhoudsvoorziening. Dit wil zeggen een voorziening voor de oude dag van de belastingplichtige dan wel een voorziening voor zijn nabestaanden na zijn overlijden. Tijdens de Belastingherziening 2001 is de fiscale samenhang tussen de oudedagsvoorzieningen in tweede en derde pijler verder geïntensiveerd. Met het oog op die samenhang wordt er door de wetgever naar gestreefd pensioenen en lijfrenten fiscaal gezien zoveel mogelijk gelijk te behandelen. Gelet hierop kan overwogen worden ook unit-linked pensioenen fiscaal toe te staan. Momenteel wordt onderzocht of de invulling van randvoorwaarden voor unit-linked pensioenen op dezelfde wijze kan plaatsvinden als voor unit-linked lijfrenten. Mocht dat mogelijk zijn, dan moet een delegatiebepaling in de Wet op de Loonbelasting 1964 worden opgenomen om randvoorwaarden te kunnen stellen voor unit-linked pensioenen. Hierbij dient te worden aangetekend dat de mogelijkheid om randvoorwaarden voor pensioen te stellen niet automatisch inhoudt dat deze randvoorwaarden identiek zouden moeten zijn aan die zoals die voor lijfrenten zijn gesteld. Gezien het eigen karakter van pensioen zou overwogen kunnen worden andere randvoorwaarden te stellen dan bij lijfrenten.

Pensioenwetgeving

Naast de hierboven beschreven beoogde fiscale samenhang staat echter de kerndoelstelling van de pensioenwetgeving: de waarborging van het pensioen. Om die reden onderzoekt het kabinet op dit moment in het kader van de Pensioenwet in hoeverre pensioenuitkeringen in beleggingseenheden strijdig zijn met het uitgangspunt van de waarborging van aanvullende pensioenen. Pensioenen hebben een ander karakter dan individuele lijfrenten. De eerste kennen een verplichte deelname voor werknemers en een sterk verzorgingskarakter, de laatste een vrijwillig karakter. Collectieve aanvullende pensioenen vormen een zodanig belangrijk element van de inkomensvoorziening van gepensioneerden, dat hiervoor specifieke wetgeving¹¹ in het leven is geroepen, met als primaire doelstelling de zekerstelling van het pensioen. Pensioenen die in de vorm van beleggingseenheden worden uitgekeerd kunnen strijd opleveren met deze doelstelling. De adviescommissie is van mening dat deze strijd kan worden voorkomen door de randvoorwaarden zodanig te formuleren dat aan het verzorgingskarakter van pensioen recht wordt gedaan. Pensioenen op unit-linked basis behoeven niet

---

¹¹ Nu Pensioen- en spaarfondsen Wet, straks Pensioenwet.

per definitie een hoog koersrisico in zich te bergen. Dat hangt sterk af van de samenstelling van de onderliggende beleggingsfondsen. De adviescommissie stelt daarom voor om voorwaarden te stellen aan de beleggingsmix, waardoor het koersrisico kan worden beperkt. In dat kader is het zelfs mogelijk een beleggingsfonds te maken dat geen enkel koersrisico in zich heeft omdat wordt belegd in deposito's en waarbij de pensioengerechtigde toch profiteert van rentestijging na de ingangsdatum.

Bijlage 2 Technische informatie bij hoofdstuk 4

Aanbevelingen commissie Witteveen

De commissie Witteveen heeft met betrekking tot het nabestaandenpensioen de volgende aanbeveling gedaan: “Met betrekking tot het nabestaandenpensioen is de werkgroep van oordeel dat het fiscaal toelaatbaar is voor de bepaling van het nabestaandenpensioen ten behoeve van de echtgenoot/partner uit te gaan van een niveau van 50% van het door de overledene bereikbare eindloon in dezelfde functie.”

Nabestaandenpensioen in de Wet fiscale behandeling van pensioenen

In de Wet fiscale behandeling van pensioenen is het ambitieniveau van het nabestaandenpensioen geregeld voor het geval de (gewezen) werknemer is overleden voor de ingangsdatum van het ouderdompensioen. Voor dat geval mag worden uitgegaan van het aantal dienstjaren dat de (gewezen) werknemer tot aan de in de pensioenregeling vastgestelde ingangsdatum bij de inhoudingsplichtige zou hebben kunnen bereiken, indien hij niet voortijdig was overleden. Voorts is geregeld dat als ambitieniveau (inclusief de AOW-uitkering) geldt 50% van het door de (gewezen) werknemer binnen het voor hem geldende loopbaanperspectief te bereiken pensioengevend loon ter zake van de functie die door hem werd uitgeoefend. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan vastgestelde uitloopmogelijkheden binnen eenzelfde salarisschaal. Indien er geen gebruik wordt gemaakt van salarisschalen dan zou het te bereiken pensioengevend loon kunnen worden vastgesteld door een vergelijking te maken met andere werknemers die een vergelijkbare functie uitoefenen. Eventuele promoties waarvoor de werknemer in aanmerking had kunnen komen worden evenwel niet in aanmerking genomen.

Diensttijd

Zoals hiervoor is aangegeven, wordt het diensttijdbegrip op grond van de Wet fiscale behandeling van pensioenen ruim opgevat. Indien de deelnemer vóór de pensioendatum komt te overlijden, kunnen ontbrekende dienstjaren alsmede het bereikbaar pensioengevend loon in aanmerking worden genomen. Onder ontbrekende dienstjaren worden verstaan de jaren van het tijdstip van overlijden van de werknemer tot de in de pensioenregeling vastgestelde ingangsdatum. Onder bereikbaar pensioengevend loon wordt verstaan het pensioengevend loon dat de gewezen werknemer binnen de vastgestelde loopbaanontwikkeling in zijn functie zou hebben kunnen bereiken.

De staatssecretaris van Financiën heeft¹² bij beleidsbesluit uitbreiding gegeven aan het begrip diensttijd voor een op risicobasis verzekerd nabestaandenpensioen. Het doel hiervan is voorkomen dat nabestaanden onvoldoende verzorgd achterblijven bij overlijden van de werknemer tussen de datum van verandering van de dienstbetrekking en de pensioeningangsdatum. Wanneer een werknemer een nieuwe dienstbetrekking aanvaardt en het nabestaandenpensioen was bij zijn vorige

---

¹² Besluit van 9 augustus 2001, nr. RTB 2001/2390.

werkgever(s) op risicobasis verzekerd, kan de situatie ontstaan dat de dienstjaren bij die vorige werkgever(s) niet mee kunnen tellen bij de toekenning van het recht op nabestaandenpensioen bij de nieuwe werkgever. Het gaat hierbij alleen om situaties waarin artikel 10a van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965 geen mogelijkheid biedt om deze jaren in aanmerking te nemen, bijvoorbeeld doordat geen waardeoverdracht van het met de overige pensioenrechten verbonden kapitaal heeft plaatsgevonden.

Voor zover rechten op nabestaandenpensioen bij overlijden van de werknemer vóór de pensioeningangsdatum op risicobasis zijn verzekerd, heeft de staatssecretaris goedgekeurd dat alle in Nederland in dienstbetrekking doorgebrachte dienstjaren bij de bepaling van de hoogte van het nabestaandenpensioen in aanmerking kunnen worden genomen onder de volgende voorwaarden.

- 1) In geval van een eindloonregeling wordt de hoogte van het nabestaandenpensioen beperkt tot het aantal in Nederland in dienstbetrekking doorgebrachte dienstjaren, vermenigvuldigd met 1,4% van het bereikbare pensioengevende loon. Bij een middelloonregeling mogen de betreffende dienstjaren worden vermenigvuldigd met 1,58%.
- 2) Het op risicobasis verzekerde nabestaandenpensioen bij overlijden vóór de pensioeningangsdatum bedraagt ten hoogste 50% van het bereikbare pensioengevende loon.
- 3) De maxima uit de voorwaarden 1 en 2 worden opgevat met inachtneming van het bepaalde in artikel 18a, achtste lid, Wet LB (AOW-inbouw).
- 4) De maxima uit de voorwaarden 1 en 2 worden opgevat met inachtneming van alle over de meetellende dienstjaren verzekerde rechten op nabestaandenpensioen (inbouw opgebouwde c.q. verzekerde rechten). Indien in het verleden een uitruil van de genoemde rechten naar andere pensioenrechten heeft plaatsgevonden, dient te worden uitgegaan van de inbouw van de rechten op nabestaandenpensioen op het moment direct voorafgaande aan de uitruil.
- 5) De werknemer zal aannemelijk moeten kunnen maken dat sprake is van ontbrekende dienstjaren en van onvoldoende verzekering van het nabestaandenpensioen over die jaren.

De staatssecretaris heeft met dit beleidsbesluit bewerkstelligd dat alle in dienstbetrekking in Nederland doorgebrachte dienstjaren in aanmerking genomen kunnen worden voor de bepaling van de hoogte van het nabestaandenpensioen. Nadeel van deze werkwijze voor de praktijk is evenwel dat het aantonen dat aan de voorwaarden is voldaan administratieve lasten met zich mee brengt.

Bijlage 3 Technische informatie bij hoofdstuk 5

Toepassing in de praktijk

Artikel 19b, eerste lid, onderdeel c, Wet op de loonbelasting 1964 sterkt ertoe oneigenlijke handelingen met betrekking tot pensioenaanspraken die zijn verzekerd bij een eigen pensioenlichaam of een werkmaatschappij tegen te gaan. Het is onbekend of toepassing van dit artikel in de praktijk veel of weinig voorkomt. Het criterium 'niet voor verwezenlijking vatbaar' moet worden toegepast overeenkomstig de in de parlementaire behandeling opgenomen lijnen. Uit onderdeel c in samenhang met het slot van het eerste lid van artikel 19b Wet op de loonbelasting 1964 kan worden afgeleid dat er slechts sprake is van een belastbaar feit voor zover een voor verwezenlijking vatbare aanspraak wordt prijsgegeven. Er is geen belastbaar feit als alleen niet voor verwezenlijking vatbare rechten worden prijsgegeven. Daarmee is nog niets gezegd over het bedrag dat in de heffing moet worden betrokken als het belastbare feit zich voordoet. Volgens de letterlijke tekst van het slot van het eerste lid van artikel 19b zou dan de gehele waarde van de aanspraak (inclusief het niet voor verwezenlijking vatbare deel) moeten worden belast. Dit zou echter tot de, naar de mening van de adviescommissie onredelijke, uitkomst leiden dat indien er € 1 van de voor verwezenlijking vatbare rechten zou worden prijsgegeven de waarde van de gehele aanspraak in de heffing moet worden betrokken. De bedoeling van de wetgever lijkt in dit geval echter – zie de memorie van toelichting – juist niet te heffen over niet voor verwezenlijking vatbare aanspraken. Er is (volgens de memorie van toelichting) met andere woorden niet slechts sprake van een belastbaar feit als een voor verwezenlijking vatbare aanspraak wordt prijsgegeven, er is dan ook slechts een belastbaar bedrag ter grootte van de waarde van het voor verwezenlijking vatbare deel.